

7. dec. 1844

FAKTA

Dato:
7. dec. 1844

Sidetal:
Dagbog B, side 128-133

Dagbogens placering:
Den kgl. Kobberstiksamling, inv.nr.
KKS14024

Trykt udgave:
Jesper Svenningsen (red.): Seks år af
et liv. Johan Thomas Lundbye –
Dagbøger om tro, skæbne, kunst og
kærlighed, København 2018, s. 234-
235

TRANSSKRIFTION

7 December

Da Lysten til at reise til Foraaret vedbliver lige stærk, og nu den Tid ikke er fjern da der maa gjøres Skridt i den Anledning, maa jeg være betænkt paa at møde den Mands Opposition, jeg meest kunde ønske stemt for mit Ønske. Jeg aner at Høyen¹ vil bekæmpe denne Reise saa kraftigt, at det kan muligt koste mig hans Venskab, og kommer •129• jeg saa bort, og kommer jeg saa tilbage ligesaa klog, som jeg reiste, ligesaa død, ligesaa halv, ligesaa uklar – var da ikke Reisen for dyrt betalt, om den kostede mig en af vore genialeste Mænds Interesse. Dog, blev han vred paa mig [overstreget: der-]fordi jeg ringeagtede hans Raad, da var det dog egentligt ubilligt, thi det ligger dog ikke i noget Menneskes Evne: at kunne forudsee det Indtryk, som en skønnere Natur, og en kraftigere Fortids Levninger af Kunstsager, ville gjøre. Det vil jeg søge at forestille ham og det vil han maaskee gaa ind paa, og det kan saaledes alligevel gaa af i Mindelighed. Skulde jeg af Svaghed opoffre mit kjæreste Ønske, fordi jeg manglede Mod til at trodse en eneste Mands Mening, selv om denne var den vægtigste. Jeg dirrer af Glæde ved Tanken om at bereise fremmede Lande; og jeg kan vel naae en saadan Glæde, der er andre, som ligger udenfor mine Grændser, lad mig dog nyde denne.

•130•

senere Nissen og Trolden

Disse to Væsener interessere mig vel begge, men i meget ulige Grad. Tidligere vare de eet for mig, thi begge have de røde Huer og graae Klæder, men efterhaanden som jeg betrager dem, seer jeg mere og mere Forskjellen. Nissen, der hører til Huse, Gaarde ja vel endog til Skibet giver sig tilkjende ved tusinde Spillopper, og har han end i gamle Dage bragt Velsignelse over Gaarden, hvor han var, saa er han dog nu langt mere sunken ned til, og frister ved Julegrød en kummerlig [overstreget: Existens] Tilværelse som Bajads. Han lever jo virkelig endnu paa en Tid, hvor alle disse herligere Skikkelser staa som sørgelige Spøgelser, og burde vel ved dette sit Liv netop interessere mig, men nei! thi det, hvad en Tid, der bryder Staven over Guder og Jetter, kan lystes ved at optage maa sikkert være den mindst poetiske Deel. Skulde nu Nogen finde en Modsigelse i den Mængde Tegninger jeg har gjort af saadanne Væsener, og netop anvist Bolig i Kakkellovnen, i Uhret, kort, i min Stue, •131• da vil han ved at see disse Ting let finde, at det bestandig er Bakketrolde og ikke Nisser, selv den, hvor det skulde være den sidste, som f Ex: hvor han fodrer Hesten, hvor han rider paa Studen o s v. – Bjergetøi, Høifolk, Bakketrolde – det er mine Venner, i dem [overstreget: el] seer jeg Kunsten repræsenteret, naar [overstreget: jeg] |man| tænker paa den Anseelse, hvori Smeden stod hos vore Fædre, Smeden, der forfærdigede de kostelige Vaaben og tillige de dyre Smykker. Troldene ere fødte Smede og længst tilbage i Hedenold see vi ogsaa ikke alene

[overstreget: Sværd] |Vaaben| som Tyrving og Mjølner, men ogsaa Kunstværker som Freias Brysing men og Sifs deilige Guldhaar udgaae fra deres Værksteder. Naar de ere Nordens Oldtids Kunstnere med Vølund iblandt dem som Thorvaldsens blandt os, da have de ogsaa Krav paa Kunstnernes Deeltagelse. Men ligesom Thorvaldsen stod saa høit, at man imod ham slet ikke kunde føle sig som Kunstner, saaledes blev heller aldrig Vølund den Skikkelse, der stod for mig i disse mine vaagne Drømme, men det •132• blev de smaae dagskye Tusindkunstnere, der mere lignede mig starblinde Ugle, hvis høie Mod og dristige Drømme nu engang ere stækkede. Det Forsagte, det Sky har for mig noget høist Tiltrækkende, jeg elsker det i Dyret og følger med Deeltagelse selv den arme Skruptudse til [overstreget: det] den mørke Hule, hvor den finder Fred. Det er ikke af nogen saa ædel Bevæggrund som Beskedenhed, nei, det er et vist Behag i det Middelmaadige, en indre Nødvendighed til at |see| Bommen slaaet ned et Stykke henne paa hvilken Vei, jeg saa end maatte vælge. Det er uden Bitterhed, thi jeg føler det som en Følge af Mangel paa Mod selv i Tanken, hvorved der altsaa aldrig kan blive Tale om Forurettelse, o!, naar det bare ikke maatte see ud som Lyst til at spille Martyr, Miskjendt, H C Andersen o s v af den Slags. Men jeg kom nok langt fra Texten: Smaatrolde, om hvilke jeg ikke vil sige mere, end at det forekommer mig som om det Onde, man tillægger dem bærer Spor af: at det er tillagt dem •133• af en from christelig Iver, men egentlig ikke som noget der var tilstæde som absolut Ondt allerede i Hedenold. Navnet: Trolde anvendes endelig ogsaa paa disse store Skrumler, der have slynget vældige Stene mod hinanden, mod Kirker |spiist Mennesker| og udrettet andre Voldsomheder en gros, om dem har jeg slet ikke talet og vil kun sige: at de behage mig ikke til daglig Omgang. – Sluttelig vil jeg kun bemærke, at jeg aldrig Gud være lovet! har været saa poetisk exalteret, at jeg har anseet det fornødent, at bilde mig selv ind: at jeg nærede en Slags Tro paa saadanne Væsener, ja vel end og havde seet dem ved en og anden Leilighed, nei, jeg hader alt af den Slags, og synes: at hvad vi af en Aandeverden, om ikke nødes til at antage og tro, saa dog ømme os ved [at] forkaste, maa behandles med mere Værdighed, end som saa: at det kan tjene til behageligt Skjømt, halvt alvorligt og halvt spøgende, i hvilket som helst Selskab, det skal være.

¹ Kunsthistoriker N.L. Høyen (1798-1870).

er bristet og kjerttet kommet til Ho,
 indse imod mig, men has en Dømmes,
 seer ved Liden af Alvidenhed og Retferdig-
 hed er ~~en~~ Mildhed og Naade. Ja, find
 i Blindes! Du vil se i Naade til den svage
 Skabning, Du gav Liv og Tilværelse her paa
 Jorden - og de faldne faldne Skabninger,
 han nærmede sig med syndig Attraa, o, de
 er ikke syndigere end jeg - skank os alle
 Tid til Omvendelse og Kraft dødt - var ikke
 ikke for de Dildfarer, at Du sendte Din Son
 til Jorden og os Nogen saa besmittet, at han
 ikke ved Kristi Hjælpighed kan renses, ved
 hans Fæder feltes for evig Fordern melles.

4 December

Du Lysten til at reise til Faraarst
 vedbliver lige stærk, og nu den Tid
 ikke er fjern, da du maa gjere Skridt
 i den Anledning, maa jeg være betænkt
 paa at møde den Mand's Opposition,
 jeg meest kunde ønske stemt for mit
 Ønske. Jeg aner at Møgen vil bekæmpe
 denne Reise saa kraftigt, at det kan min-
 ligt koste mig hans Nærskab, og kommer

129.
Jeg saa høst, og komme jeg saa tilbage lige
saa klog, som jeg var, ligesaa død, ligesaa
halv, ligesaa rask - var da ikke Nissen
for dybt betelt, om den kostede mig en
af vare gemialeste Mænds Interesse.
Dog, blev han ved fra mig derfor, og
ringede hans Gaad, da var det sig
egentligt ret villigt, thi det ligge sig
ikke i noget Menneskes Evne: at komme
forvidsee det Andtrigt, som en skjønner
Natur, og en kraftigere Fortids Levning-
er af Kunst og Vid, ville give. Det vil
jeg sig at forestille ham og det vil han
maaskee gaa ind paa, og det kan sa-
ker alligevel gaa af: Mindelighed.
Skulde jeg af Svaghet give mit kjæreste
Barn, fordi jeg mangede Med til at træde
en eneste Mands Mening, selv om den
me var den vægtigste. Jeg bliver af Glæde
ved Tanken om at bereise fremmede Lande,
og jeg kan vel naa en saadan Glæde,
for en andre, som ligge inden for mine
Grændser, lad mig dog mig de der.

senere Nissen og Tralden.

Disse to Verener interessere mig vel
begge, men i meget ulige Grad. Tidligere
vare de set for mig, thi begge have de
sæde Klæde og græde Klæded, men efter
haand som j betragter dem, seer j
mere og mere Forskjellene. Nissen, den
høere til Klæde, gaarde ja vel endy til
Skikket giore sig tilkjende ved tusinde Spillep-
pen, og har haw end: gamle Dage bragt
Uetsigelse over Gaarden, hvor haw war,
saa er haw sig nu langt mere sunket
ned til, og frister ved Julegrad en kæn-
mendig Gæsters Tilværelse som Bajads.
Man leuer jo virkelig endnu paa en Tid,
hvor alle disse heiligere Skikkelser staa
som sørgelige Spøjsler, og kunde vel ved
sette sit hie netop interessere mig, men
nei! thi det, hvad en Tid, der tryder Stænen
over Gudne og Gøtter, haw lystet ved at optage
maa sig hest være den mindst pæctiske
Ded. Skulde mi Nogen finde en Mærkel-
i den Mængde Tegninger j haw gjort af
sadaune Væsen, og netop aurist Bølg
i Kædelovnen, i Mærket, kort, i min Stue,

131
Da vil han ved at see disse Ting let finde,
at det beständig er Balthersolds og ikke
Hissens, selv den, hvor det skulde være den
sidste, som f. Ex: hvor han fødtes Mester,
hvor han videt paa Skulden o. s. v. -
Bjergetoi, Kleifelt, Balthersolds - det er
mine Venner, i dem et seer ^{man} i Künsten
repræsenteret, naar ^{man} tænker paa den
Anseelse, hvori Smedens ^{sted} har været
Fædre, Smeden, der forfærdigede de høste-
lige Vaaben og tillige de dyre Smidke.
Faldene er fide Smede og længst til
bage i Middelald see vi ogsaa ikke alene
Vaaben som Tjufing og Mjølner, men
ogsaa Kunstværker som Faeris Bøjning
men og Lifs deilige Guldkraas indgaa
for deres Markstedes. Naar de ere Nor-
dens Oldts Kunstnere med Valind i blandt
dem som Thorvaldson blandt os, da have
de ogsaa krav paa Kunstnerens Deltagelse.
Men ligesom Thorvaldson stod saa høit, at
man imod ham slet ikke kunde føle sig
som Kunstner, saaledes blev heller alene
Valind som Skikkelse, der stod for mig i
den mine vaagne Drømme, men det

Alen de smaa daglige Tinsind kjendelse,
 som mere lignede mig stakkende Mige,
 hvis hoi. Mod og dristige Drømme
 nu engang ere stakkede. Det Forsagte, det
 Skjy, haw for mig noget høist Tiltrækkende,
 j elsker det i Dypet og følger med Dalte
 gelse selv den arme. Skriptudev til det den
 minke Klude, hvor den findes Fred. Det er
 ikke af nogen saa edel Bæveggrund som
 Beskedenhed, nei, det er et vist Behag i
 det Middelmædige, en indre Nødvendig
 hed til et ¹⁰⁰ Bommen slaet med et Stykke
 hørne paa hvilken Nis, j saa end maatte
 valge. Det er indre Bitterhed, thi j følger
 det som en Følge af Mangel paa Mod
 selv i Tanken, hvorved der altsaa aldrig
 kan blive Tale om Fornødt, o! naar
 det bare ikke maatte see ind som Lyd til
 at spille Martyr, Misgjinst, M. C. Andersen
 o s v af den Slags. Men j kan nok længe
 fra Testen: Smatrædelse, om hvilke
 j ikke vil sige mere, end at det forekommer
 mig som om det Oudo, naar tillygges
 som bærer Spore af: at det er tillagt dem

133
af en from kristelig Tross, men egentlig
ikke som noget der var tilstede som abso-
lut Ondt allerede i Medfølelse. Navnet:
Trold anvendes endelig ogsaa paa disse store
Skimmel, der have slyngt voldsige Stene
mod hinanden, med Kirker ^{af det menneskelige} og indrettet
andre Voldsensredskaber en Geng, som der har
j sig selv ikke talet og vil kun sige, at de
behage mig ikke til daglig Omgang.
Lidtelig vil jeg kun bemærke, at jeg aldrig
Gud være levdt! har været saa praktisk
egalteret, at jeg har en seet det fornødent,
at hilde mig selv ind: at jeg vidste en
Slags Tro paa saadanne Besættelser, ja vel end
og havde seet dem ved en og anden Leilighed,
nei, jeg havde alt af den Slags, og synes:
at hvad er af en Landværdens, om ikke mæder
til at antage og tro, saa sig omme os ved
forkænte, maa behandles med mere Værdig-
hed, end som saa: at det kan tjene til be-
hageligt Skjæmt, halvt alvorligt og halvt spøg-
sagt, i hvilket jeg helst Selskab, det skal
være.